

کنیم کمک هاکمک

چگونه به کلاس اولی ها کمک کنیم؟

ترجمه و تألیف: ماندانا سلحشور

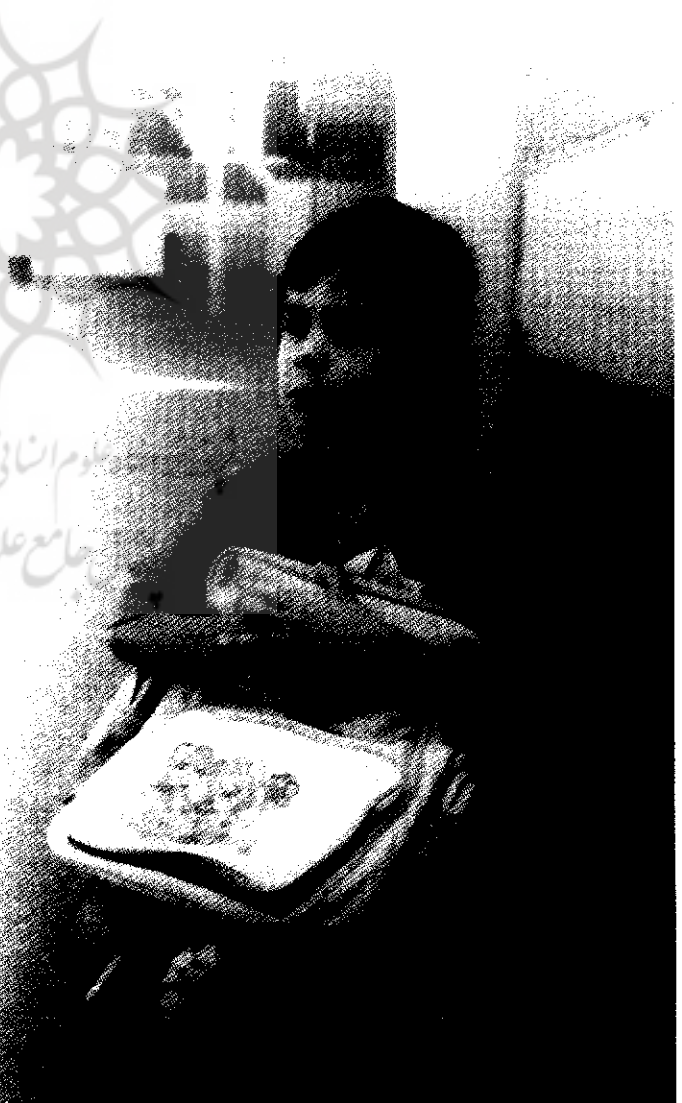
کارشناس روان‌شناسی بالینی

مقدمه

پدر و مادر نخستین آموزگاران کودک خودند و حتی تا سال‌های اولیه آموزش رسمی مدرسه نیز، شاید مهم‌ترین معلمان فرزندان‌شان باشند. آن‌ها می‌توانند دانش پایه و مهارت‌های لازم برای تجربه کردن و اندیشیدن را به کودک بیاموزند. کودک خواندن و نوشتن را از طریق دیدن، گوش دادن، گفتن و عمل کردن یاد می‌گیرد. این مهارت‌ها ابزارهای اصلی دریافت و درک ایده‌ها، نگرش‌ها، افکار و مبانی تعلیم و تربیت‌اند.

پایه و اساس همه یادگیری‌ها زبان و کسب مهارت‌های کلامی است. به کارگیری یک زبان و تسلط در آن، چه از راه گفتن و شنیدن و چه از راه خواندن و نوشتن، چیزی جز به کاربردن و کشف رمزها و نشانه‌های زبان نیست. در حقیقت، کودک با تمرین و پرورش این مهارت‌ها، چه در خانه و چه در مدرسه، سعی می‌کند نیازهای خود را متناسب با اهداف و مقاصد آینده زندگی خویش برآورده کند.

در زبان سمعی (یعنی، گفتن و شنیدن)، کودک این نشانه‌ها را به صورت صداها و آواهای گوناگون به کار می‌برد که اگر آن‌ها را بارها نشنود و تکرار نکند، یادگیری حروف برایش دشوار خواهد بود. در زبان بصری (یعنی خواندن و نوشتن) نیز کودک همین نشانه‌ها را به صورت الفبا که جانشین نشانه‌های صوتی‌اند، به کار می‌برد. کودک پیش از آن که حرف زدن را آغاز کند، بارها کلمات و واژگان گوناگون را از طریق گوش دادن، شنیده است. به عبارت دیگر، کودک تا کلمات را نشنود و به معنی و مفهوم آن‌ها پی نبرد، هرگز نمی‌تواند آن‌ها را برای بیان مقصود و خواست‌های خود در

جملاتش به کاربرد. از طرف دیگر، او باید زبان سمعی را خوب آموخته باشد تا بتواند بعدها رمزها و نشانه‌های بصری را به آسانی شناسایی کند.

در موارد بسیاری مشاهده می‌شود کودکانی که در محیط خانه و خانواده هنوز موفق نشده‌اند زبان سمعی را خوب یاد بگیرند، زمانی هم که وارد مدرسه می‌شوند، با مشکلات زیادی در زمینه یادگیری زبان بصری روبه‌رو می‌شوند. در حقیقت، چنین دانش‌آموزانی نه صحبت‌های آموزگارانشان را می‌توانند بفهمند و نه آمادگی آموختن خواندن و نوشتن را خواهند داشت و همین امر موجب دوری و بی‌زاری آنان از مدرسه می‌شود. در حالی که اگر به نقش آموزش‌های والدین و آموزگاران دوران ابتدایی در امر یادگیری این مهارت‌ها توجه و دقت کافی شود، کودکان قادر خواهند بود نخستین مراحل زبان آموزی را که پایه‌ای برای مطالعات سال‌های متوسطه و پیشرفته خواهد بود، با موفقیت بیاموزند. در این مقاله سعی شده است راهکارهای عملی و ساده‌ای برای پرورش و ارتقای مهارت‌های گوش دادن، صحبت کردن، خواندن و نوشتن در کودکان، به ویژه نوآموزان کلاس اول، معرفی گردد.

پرورش مهارت گوش دادن

۱- اغلب کودکان نوآموز اطلاعات و دانسته‌های خود را از طریق گوش دادن به سخنان و گفته‌های آموزگارانشان یا بلند خوانی کتاب برای آن‌ها به دست می‌آورند. هر چند کلاس اولی‌ها تازه خواندن را شروع کرده‌اند، اما شنوندگان فعال و دقیقی‌اند. زمانی که دانش‌آموز گوش به کتابی علمی، تاریخی، داستانی و... می‌سپارد، به خوبی مطالب و موضوعات آن را در خاطرش نگه می‌دارد و چنان چه بعدها آن کتاب را دوباره برایش بخوانند، بیش‌تر مطلب را به یاد می‌آورد. این امر بدان دلیل است که کودک در ابتدا توجه خاصی به نحوه نگارش واژگان ندارد و فقط موضوع را دنبال می‌کند.

۲- بسیاری از کلاس اولی‌ها از شنیدن داستان‌ها و ماجراهای طولانی لذت می‌برند. از این رو می‌توانید علاوه بر کتاب‌های مصور داستانی، قصه‌ها و داستان‌هایی برای آنان بخوانید که شامل چند فصل باشد، تا او بتواند ماجرای نسبتاً طولانی را دنبال کند.

۳- کلاس اولی‌ها بیش‌تر معانی لغات را از طریق شنیدن

داستان‌ها یا توضیحاتی که والدین و مربیان‌شان هنگام خواندن کتاب به آن‌ها می‌دهند، یاد می‌گیرند. بچه‌های بزرگ‌تر یا بزرگسالان، لغات تازه را از طریق خواندن کتاب‌های جدید می‌آموزند، اما کلاس اولی‌ها هنوز مهارت خواندن را یاد نگرفته‌اند و این موضوع در مورد آنان صدق نمی‌کند. نوآموز کلاس اول تنها می‌تواند کتاب‌های آسانی را که لغات ساده و کمی دارند و در عین حال بیش‌تر آن‌ها را نیز می‌داند، بخواند. این کودکان به کتاب‌هایی احتیاج دارند که گنجینه لغات آن‌ها را گسترش دهد و این موضوع از طریق بلند خوانی کتاب برای آن‌ها (گوش دادن) و گفت و گوهای روزانه‌ای که با والدین، معلمان و نزدیکان خود دارند، میسر می‌شود.

۴- کلاس اولی‌ها ضمن گوش دادن به داستان‌ها یاد می‌گیرند که شنونده‌های خوبی در سر کلاس باشند. دانستن قوانین مربوط به مکالمات مثل: رعایت نوبت، جمله‌سازی،

در موارد بسیاری مشاهده

می‌شود کودکانی که در محیط

خانه و خانواده هنوز موفق

نشده‌اند زبان سمعی را خوب یاد

بگیرند، زمانی هم که وارد مدرسه

می‌شوند، با مشکلات زیادی در

زمینه یادگیری زبان بصری روبه

رو می‌شوند. در حقیقت، چنین

دانش‌آموزانی نه صحبت‌های

آموزگاران‌شان را می‌توانند بفهمند

و نه آمادگی آموختن خواندن و

نوشتن را خواهند داشت و همین

امر موجب دوری و بی‌زاری آنان

از مدرسه می‌شود.

۲- دوباره خوانی کتاب‌ها، موجب تقویت مهارت خواندن در کودکان می‌شود. کلاس اولی‌ها از این که یک کتاب را چندین بار بخوانند، خیلی لذت می‌برند. اگر روزی فرزندان کتابی را برای شما بخواند و شما از نحوه خواندن او تعریف کنید، مطمئن باشید که مشتاقانه آن کتاب را برای تمام اعضای خانواده خواهد خواند. هر چند که خواندن کتاب‌های جدید برای گسترش گنجینه لغات کودک مفیدند، اما آن چه دوباره خوانی کتاب‌ها به او می‌دهد، روان خوانی، بیان با احساس جملات و توجه به شیوه نگارش و کلمات متن است.

۳- دقت کنید که کودکان کتاب‌های مناسب سطح سواد خود را انتخاب کنند. گاهی خواندن کتاب‌های دشوار و سخت برای کودکان، خستگی، ناکامی و بی‌انگیزگی به دنبال دارد. کتاب‌های متناسب با سطح سواد کودک، کتاب‌هایی‌اند که کودک بتواند آن‌ها را با کم‌ترین کمک بزرگسال (والدین، مربیان و اطرافیان) بخواند. بعضی از این کتاب‌ها توسط

بیان صحیح ساختار عبارت و... از مهارت‌هایی است که از طریق خواندن به دست می‌آید. کودکانی که این نکات را حین صحبت کردن رعایت می‌کنند، بهتر می‌توانند با دیگران ارتباط برقرار کنند و مقصودشان را در قالب کلمات بیان نمایند.

به آن چه می‌خوانند خوب گوش کنید

۱- کودکان را تشویق کنید تا اشتباهاتی را که ضمن خواندن مطلبی مرتکب می‌شوند، تصحیح کنند. وقتی کودک کلمه‌ای را اشتباه تلفظ می‌کند، می‌توان از او پرسید: «آیا صدای حروف را درست خواندی؟» و سپس او را راهنمایی کرد تا کلمه یا جمله فوق را دوباره بخواند. البته اگر کودک نتوانست شکل درست کلمه یا جمله را بگوید، یا با آن کلمه آشنا نبود، یا فراموش کرده بود، خودتان شکل صحیح و معنی کلمه (جمله) را بگویید. اگر کودک معنی عبارت یا کلمه را به بیان دیگری برایتان تعریف کرد، نشان می‌دهد که او مفهوم موضوع را درک کرده است و نیازی به موشکافی بیش‌تر نیست.

ناشرین مخصوص کودکان (انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، انتشارات مدرسه، انتشارات سروش و...) چاپ شده‌اند و در کتابخانه‌های مدارس قابل دسترسی‌اند.

۴- کتاب‌های مورد علاقه کودک را (داستانی، تخیلی، افسانه‌ای، ...) در اختیارش قرار دهید. با معرفی انواع کتاب‌های مخصوص کودکان در زمینه‌های گوناگون، امکان‌پذیر است نوع کتاب را برای فرزندتان فراهم کنید.

۵- کودک را تشویق کنید که هر روز کتابی را با صدای بلند برای شما بخواند. نوآموزان کلاس اول نیاز به تمرین و زیاد خواندن برای بهتر خواندن دارند. سعی کنید هر روز زمانی را به خواندن برای کودک و گوش دادن به کتاب خوانی او اختصاص دهید. بسیاری از نوآموزان از این که بتوانند برای خواهر، برادر یا دوستانشان کتاب بخوانند، خیلی لذت می‌برند. گروه دیگر شاید از ضبط کردن صدایشان بر روی نوار و شنیدن مجدد آن لذت ببرند، در هر صورت خواندن با صدای بلند، انگیزه‌ای برای خواندن بیشتر آن‌ها می‌شود.

پرورش مهارت صحبت کردن

۱- بچه‌های ۸ - ۷ ساله دوست دارند آن چه را در طول روز دیده و شنیده‌اند، برای دیگران تعریف کنند. آن‌ها ضمن صحبت کردن باید نکات بسیاری را رعایت کنند. گفت و گوهای کلاس اولی‌ها درباره موقعیت‌های گوناگون روزانه، افرادی که با آن‌ها در تماس‌اند و آن چه فکر و تصور می‌کنند و... می‌باشد. آن‌ها تمایل دارند داستان‌هایشان را با تمام جزئیات شرح دهند، و این امر در حالی است که هنوز قادر نیستند مطالب خود را خلاصه کنند.

۲- کلاس اولی‌ها معنای بیش از هزاران واژه را می‌دانند، با واژه‌های تازه‌تر هم از راه‌های دیگری، از جمله صحبت کردن با اطرافیان، گوش دادن به کتاب‌هایی که برایشان بلند خوانده می‌شود، و صحبت‌هایی که در خانه و مدرسه می‌شنوند، یاد می‌گیرند.

۳- کلاس اولی‌ها شیفته تعریف کردن موضوعات کتاب‌هایی‌اند که خودشان خوانده‌اند یا شنیده‌اند. صحبت کردن صحیح با کودکان کلاس اول به آن‌ها کمک می‌کند تا تلفظ، معانی و مفاهیمی را که خودشان می‌خوانند یا برایشان خوانده می‌شود، بهتر بفهمند. آن‌ها می‌توانند درباره موضوعات مختلف، ماجراهای داستان‌ها یا برداشت‌های خودشان از

وقایع گوناگون صحبت کنند. آن‌ها به راحتی می‌توانند موضوع داستان را به زندگی‌شان ارتباط و تعمیم دهند و نیز دیدی انتقادی به آن چه می‌شنوند، داشته باشند.

۴- گفت و گوهای بچه‌های کلاس اولی بسیار غنی‌تر و پیچیده‌تر از نوشته‌هایشان است. آن‌ها در نوشته‌های خود تنها از کلمات ساده، روان و محدودی که می‌توانند بنویسند، استفاده می‌کنند. در حالی که آن چه تعریف می‌کنند، از کلمات و عبارات بیش‌تر و مشکل‌تری تشکیل شده است. این ویژگی در تمامی نوآموزان کلاس اول عمومیت دارد و برای مثال، وقتی از آن‌ها می‌خواهید درباره حیوانی مثل سگ صحبت کنند، شاید بتوانند ده‌ها جمله درباره سگ بگویند، ولی وقتی می‌خواهند همان موضوع را بنویسند، نوشته‌شان به چند جمله کوتاه و ساده منحصر می‌شود.

به صحبت‌های بچه‌ها خوب گوش کنید

۱- به منظور تقویت مهارت‌های کلامی کودکان (مثل، افزایش گنجینه لغات، جمله بندی صحیح، تمرین صداآموزی) بازی‌هایی با کودک انجام دهید که از زبان و فکر آن‌ها استفاده کند. یکی از بازی‌هایی که کودکان هم از انجام آن لذت می‌برند،

یکی از بهترین شیوه‌هایی که

موجب تصحیح جمله بندی

کودکان می‌شود، این است که از

آن‌ها بخواهید ماجراهای

روزانه‌شان را برایتان تعریف کنند؛

آن چه برای آن‌ها اتفاق افتاده

است، آن چه موجب تعجب و

حیرتشان شده و آنچه مایه خنده

و نشاطشان شده است.

«اسم بازی» است. در این بازی نفر اول، اسمی را می گوید و نفر بعد باید با حرف پایانی آن، اسم دیگری بگوید و همین طور ادامه می دهند. «اسم بازی» می تواند از اسم افراد، حیوانات، اشیاء، شهرها، خوراکی ها، و... باشد.

جدول حل کردن، مرتب کردن حروف کلمات به هم ریخته، تکمیل جملات ناقص، شعرخوانی و... همگی از جمله بازی های دیگر کلامی اند.

۲- کودک را تشویق کنید تا درباره معانی و نوع ترکیب کلمات گوناگون از شما پرس و جو کند. اغلب والدین و

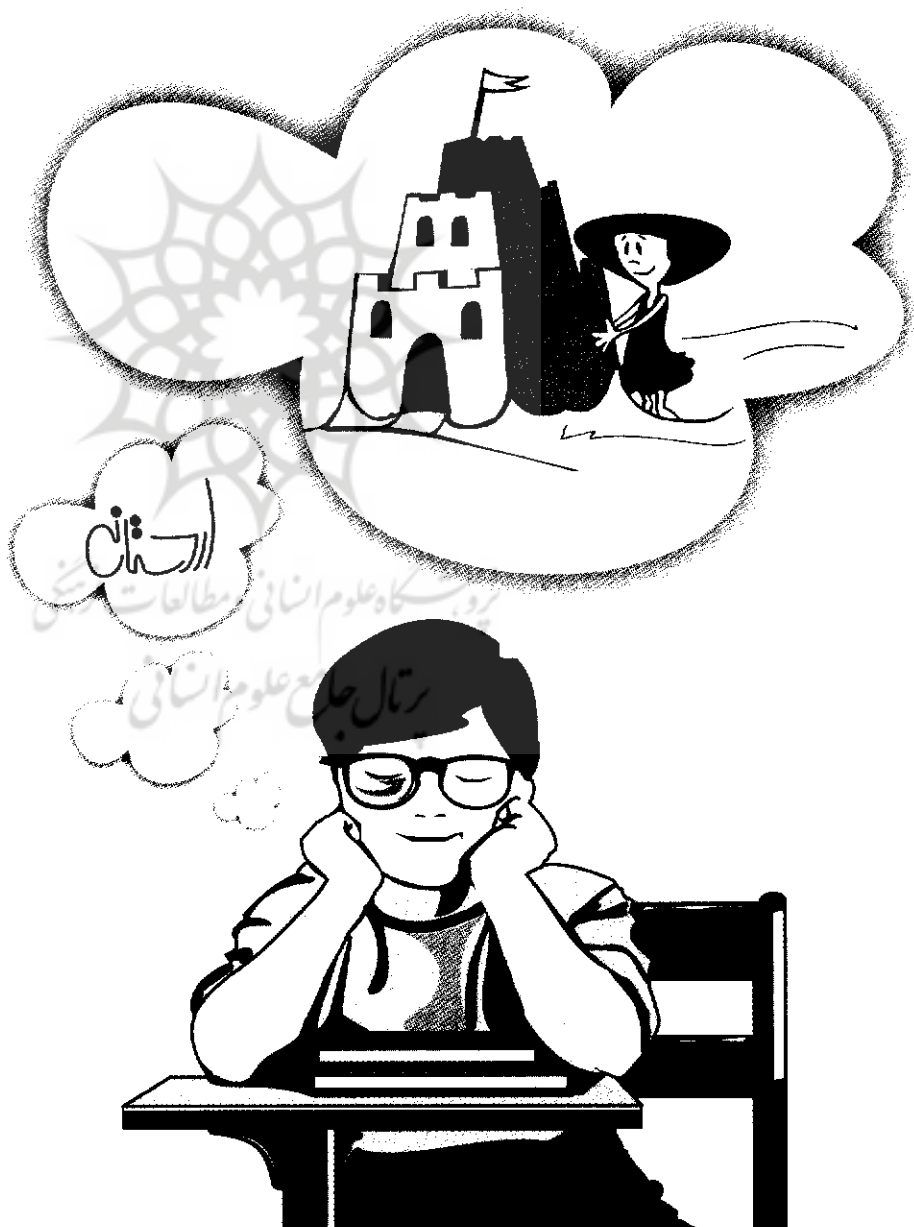
مربیان مرتباً در حال پاسخ گویی به سئوالات بی شمار بچه ها هستند. حال اگر آن ها را تشویق کنیم تا این عادت پسنیدیده خود را به کلمات، عبارات و معانی آن ها نیز تعمیم دهند، گام با ارزشی برای گسترش فهم ادبی کودک برداشته ایم. از آن ها بخواهید زمانی که کلمه یا عبارتی را می شنوند که معنی آن را نمی دانند، آن را از شما پرسند، یا حتی خودتان اگر با لغتی نا آشنا روبه رو می شوید، آن را با صدای بلند تکرار کنید و با کمک کودک، درصدد یافتن معنی آن در فرهنگ نامه لغات برآید. کنجکاوی شما درباره درک معانی لغات جدید، انگیزه کودک را برای آشنا شدن با کلمات دیگر تقویت می کند.

۳- همواره به دنبال یافتن

ریشه و معنی کلمه های جدید باشید. این کار به کودک کمک می کند تا هنگام مطالعه متن های مختلف، معانی لغت ها را بداند و در جملات و عباراتش بهتر از آن ها استفاده کند. گاهی بچه ها معنی لقب های گوناگونی را که به یکدیگر می دهند، یاد می گیرند، گاهی سئوالاتی از شما می پرسند که پاسخ های ساده ای دارد (مثل: وزغ نوعی قورباغه است)، و گاهی هم با لغاتی آشنا می شوند که ایده های جدیدی در سر آن ها می پروراند. برای مثال، وقتی آن ها کلمه ای مثل نیروی جاذبه زمین را می شنوند، شما باید طی مثال ها و تعریف های ساده ای که درباره آن بیان می کنید، معنی جاذبه زمین را به زبان ساده برای آن ها شرح دهید و همین امر عاملی برای بسط اطلاعات آنان و ایجاد انگیزه ای برای کاوش و جست و جو درباره ویژگی های کره زمین می شود.

۴- درباره شیوه های مختلف

بیان جملات و عبارات

گونگون با کودک صحبت کنید تا مهارت «تفکر انتزاعی»^۱ او تقویت شود. ضمن حرف زدن با کودکان سعی کنید با استفاده از روش‌های مختلف بیانی، مثل: ضرب‌المثل‌ها، لفظ کلام‌ها، شعرهای کوتاه و ساده، تمثیل‌ها، معماها و...، مفاهیم نهفته زبان و کلام را برای آن‌ها توضیح دهید تا بچه‌ها نیز بتوانند تفکر انتزاعی را در خود شکل و پرورش دهند. برای مثال، شرح ضرب‌المثل: «جوجه را آخر پاییز می‌شمارند»، هم برای کودکان لذت بخش است و هم با مفهوم انتزاعی این ضرب‌المثل آشنا می‌شوند و در صورت نیاز هم می‌توانند از آن در جملات خودشان استفاده کنند.

۵- شنیدن داستان‌های واقعی و داستان‌های خیالی موجب پرورش فکر و ذهن آن‌ها و درک بهتر مطلب می‌شود. یکی از بهترین شیوه‌هایی که موجب تصحیح جمله‌بندی کودکان می‌شود، این است که از آن‌ها بخواهید ماجراهای روزانه‌شان را برایتان تعریف کنند؛ آن‌چه برای آن‌ها اتفاق افتاده است، آن‌چه موجب تعجب و حیرتشان شده و آنچه مایه خنده و نشاطشان شده است. هم چنین می‌توانید با هم داستانی بسازید و آن را بر روی کاغذ بیاورید. این کار را حتی می‌توانید در اتومبیل، اتوبوس، قبل از خواب و... با هم انجام دهید. شخصیت‌های محبوب داستان‌ها را با کمک هم انتخاب کنید و بعد به نوبت درباره ماجراهایی که ممکن است برای او رخ دهد، صحبت کنید. ضمن داستان‌پردازی به نکاتی که می‌تواند ماجرای داستان را جالب‌تر و شنیدنی‌تر کند، اشاره کنید.

پرورش مهارت خواندن

۱- کلاس اولی‌ها به تدریج با سواد می‌شوند و یاد می‌گیرند که نوشته‌ها را «رمز گشایی» کنند. آن‌ها تازه با صداها و نشانه‌های آن‌ها (ارتباط بین شکل و صدای حروف) آشنا می‌شوند. مزیتی که خواندن حروف الفبا برای کودکان دارد، آن است که توجهشان را به جزئیات کلمات و صداها جلب می‌کند و از آن پس سعی می‌کنند گفته‌های خود را تصحیح کنند. برای مثال، کودکی که تا چندی پیش به «آلبالو»، «آب لالو» می‌گفت، بعد از آن‌که نوشتن آن را یاد گرفت، بیان خود را هم تصحیح خواهد کرد.

۲- کلاس اولی‌ها قبل از آن‌که نوشتن بسیاری از کلمات را یاد بگیرند، آن‌ها را از روی ظاهرشان می‌شناسند (مثل اسم

کلاس اولی‌ها شیفته تعریف کردن موضوعات کتاب‌هایی اند که خودشان خوانده اند یا شنیده اند. صحبت کردن صحیح با کودکان کلاس اول به آن‌ها کمک می‌کند تا تلفظ، معانی و مفاهیمی را که خودشان می‌خوانند یا برایشان خوانده می‌شود، بهتر بفهمند.

خودشان، بابا، ماما و...). معمولاً کلاس اولی‌ها در پایان سال اول تحصیل خود بالغ بر ۱۵۰ لغت را به آسانی می‌شناسند و می‌خوانند. مشق‌های شبانه مدرسه و نوشتن مکرر کلمات، موجب شناخت آن‌ها در جملات و عبارات مختلف می‌شود. در حقیقت، هر چه آن‌ها بیشتر می‌نویسند، در خواندن روان‌تر می‌شوند و هر چه با کلمات بیشتر آشنا می‌شوند، بهتر می‌توانند آن‌ها را به کلماتی که از آن‌ها مشتق می‌شوند، تعمیم دهند. برای مثال، وقتی کلمه «سبز» را یاد می‌گیرند، می‌توانند با استفاده از آن، کلمه «سبزه»، یا «سبزی» را شناسایی کنند.

۳- کلاس اولی‌ها می‌توانند کتاب‌های ساده و آسان را به راحتی بخوانند، اما خواندن آن‌ها معمولاً کلمه به کلمه است. دانش‌آموزان کلاس اول در پایان سال تحصیلی می‌توانند کتاب‌های ساده از مجموعه کتاب‌های مخصوص گروه سنی الف و ب از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان را به راحتی بخوانند و کلمات آن‌ها را به راحتی بشناسند. اغلب این بچه‌ها، هنوز متن داستان را نمی‌توانند جمله به جمله بخوانند و به همین دلیل خواندن آن‌ها برای بار اول خیلی آهسته خواهد بود. اما چنان‌چه از آنان بخواهید که همان کتاب را چند بار بخوانند، مهارت خواندن آن‌ها بهتر می‌شود و می‌توانند سریع‌تر و بی‌غلط‌تر بخوانند. بعضی از کلاس اولی‌ها ترجیح می‌دهند که داستان را با صدای آهسته (به اصطلاح توی دلشان) بخوانند، این کار برای آن‌ها آسان‌تر از

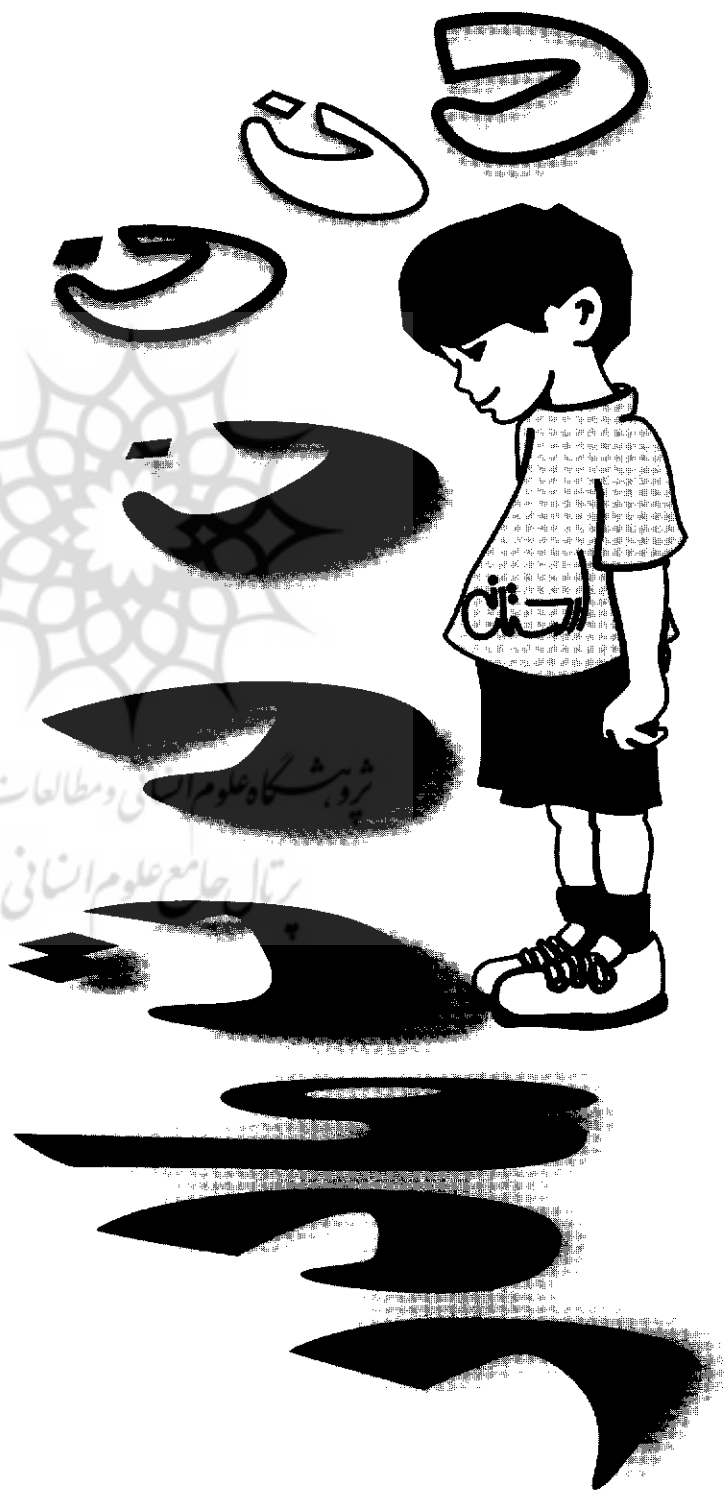
همواره به دنبال یافتن ریشه و معنی کلمه‌های جدید باشید. این کار به کودک کمک می‌کند تا هنگام مطالعه متن‌های مختلف، معانی لغت‌ها را بداند و در جملات و عباراتش بهتر از آن‌ها استفاده کند.

بلند خوانی است، ولی توجه داشته باشید، زمانی که آن‌ها سعی می‌کنند داستانی را با صدای بلند بخوانند، صدای خودشان را می‌شنوند و می‌توانند اشتباهاتشان را اصلاح کنند.

۴- کلاس اولی‌ها می‌توانند اشتباهات خواندن خود را پیدا کنند. نوآموزان کلاس اول می‌فهمند که اگر اشتباهی در خواندن داشته باشند، معنی داستان و ماجرا تغییر می‌کند. هنگامی که کودک کلاس اول بتواند اشتباه خود را اصلاح کند، آن را بهتر یاد می‌گیرد. در چنین حالتی خوب است کودک سعی کند جملات کتاب را دوباره خوانی کند و از طریق شناسایی کلمات آشنا، معنای آن‌هایی را که نمی‌داند، بیابد؛ در غیر این صورت از پدر، مادر یا معلم خود بپرسد.

تأثیر بلند خوانی در بهتر خواندن

۱- قبل از خواندن، حین خواندن و بعد از خواندن کتاب، درباره موضوع آن توضیحاتی به کودک بدهید؛ زیرا تذکر این نکات موجب درک بهتر او از مطلب خواهد شد. قبل از شروع مطالعه، درباره عنوان کتاب برای کودک صحبت کنید. از او بپرسید: «آیا حدس می‌زنی موضوع کتاب درباره چیست؟» ضمن خواندن کتاب، از کودک بپرسید: «آیا می‌توانی پیش بینی کنی که بعد چه می‌شود؟» او را تشویق کنید تا درباره آن چه از کلمات، متن و موضوع داستان نمی‌فهمد،

برآن، کودک با روش‌های مختلف نگارش و دانسته‌های بسیاری که می‌تواند از طریق خواندن و مطالعه کسب کند، آشنا می‌شود. هم چنان که کودک مهارت‌های نوشتن را می‌آموزد، این کار به او کمک می‌کند تا در نوشتن خود نیز از سبک‌های گوناگون استفاده کند.

۴- خواندن چند کتاب از یک نویسنده این امکان را به کودک می‌دهد تا بتواند موضوعات و نوشته‌های او را با هم مقایسه کند. بعد از آن که چند کتاب از یک نویسنده برای کودک خواندید، با او درباره شباهت‌ها، تفاوت‌ها و ویژگی‌های مختلف نوشته‌های نویسنده صحبت کنید. از او بپرسید: «کدام کتاب نویسنده را بیش تر دوست داری؟» خواندن مجموعه داستان‌هایی که درباره یک شخصیت داستانی نوشته می‌شوند، می‌تواند نگرش و برداشت جدیدی از زندگی در ذهن کودک ایجاد کند، مثل: ماجراهای کلیله و دمنه، داستان‌های بی بی جوراب بلند، افسانه‌های قدیمی، داستان‌های وروجک و نجار و...

بپرسد. گاهی می‌توانید با «بلند فکر کردن» خود به کودک جهت دهید. برای مثال، در حالی که فکر می‌کنید، با صدای بلند از خودتان بپرسید: «نمی‌دانم چه بلایی بر سر شاهزاده داستان خواهد آمد؟» وقتی افکار خود را به زبان می‌آورید، در حقیقت به کودک کمک کرده‌اید تا درباره موضوعات مختلف ماجرا فکر کند. از او بپرسید: «از کدام قسمت داستان بیش تر خوشش آمده است؟ چه احساسی درباره آن داستان داری؟ و...» هدف از این کار آن است که کودک را به صحبت کردن، تشویق کنید.

۲- کتاب‌هایی را که خواندن آن برای کودک دشوار است، خودتان بخوانید. یک نوآموز، تنها می‌تواند کتاب‌های ساده و آسان را بخواند، در حالی که وقتی شما کتابی را چند بار با صدای بلند برای او می‌خوانید، در حقیقت به او یاد می‌دهید که به لغات، عبارات و ایده‌ها خوب فکر کند.

۳- سعی کنید کتاب‌های متنوع برای کودک بخوانید. خواندن کتاب‌های گوناگون با صدای بلند به کودک کمک می‌کند تا با طیف وسیع و متنوعی از واژگان و حروف آشنا شود. علاوه

مهارت نوشتن

۱- کودک کلاس اولی می‌تواند نوشته‌های خود را تصحیح کند. او می‌تواند با کار کردن مستمر بر روی نوشته‌های خود با اصلاح و تجدیدنظر، آن‌ها را دوباره بنویسد. کودک از طریق مشاهده دقیق نوشته‌های خود می‌تواند

سازی می‌کند و سپس درست نویسی آن را یاد می‌گیرد.
۳- کلاس اولی‌ها در طول روز بارها به دلایل گوناگون می‌نویسند. آن‌ها خاطره‌نویسی می‌کنند، احساسات خود را می‌نویسند، فهرستی از برنامه‌های خود تهیه می‌کنند. آن‌ها هم‌چنین برای یادگیری ریاضی از کلمات یا اشکالی که فهم

اشتباهات آن را اصلاح کند و آن را مجدداً بنویسد.
۲- کلاس اولی‌ها می‌توانند با چسباندن لغات به یکدیگر کلمات تازه‌ای بسازند و هجی آن‌ها را تصحیح کنند. کلمات ساخته‌بچه‌ها یا نوشتن کلمات از طریق شنیدن آن‌ها راهی برای شناخت حروف و تشخیص صدای آن‌هاست. برای مثال: کلمه «سندلی» را با صدای «سندلی» شبیه

عدد را برایشان آسان می‌کند، استفاده می‌کنند. یکی دیگر از علایق کلاس اولی‌ها به کار بردن هنر نوشتن در بازی هایشان است. برای مثال، پیغام‌های درون بازی را یادداشت می‌کنند، کارت درست می‌کنند یا حتی داستان‌های کوتاهی از خودشان می‌نویسند.
۴- کلاس اولی‌ها از علائم نقطه‌گذاری محدودی استفاده

کودکان، معانی و نگارش درست کلمات را نیز به آن‌ها آموخت.

۳- به کودکان کمک کنید تا به طور روزانه افکار و احساسات خود را یادداشت کنند. اغلب کلاس اولی‌ها از این که دفتر خاطرات یا یادداشتی برای خودشان داشته باشند، احساس غرور و بزرگی می‌کنند. از آن‌جا که کودکان نوآموز هنوز درشت می‌نویسند، شما می‌توانید به راحتی با تهیه کاغذهای نسبتاً بزرگ دفترچه‌ای زیبا برای آن‌ها درست کنید تا بتوانند موضوعاتشان را راحت در آن‌ها جا دهند. دفترچه می‌تواند حاوی تجارب، خاطرات، رویدادها و ماجراهای جالب کودک باشد.

۴- زمانی که کودک در حال نوشتن درباره موضوع بخصوصی است، حواس او را با ایده‌ها و نظره‌های خود پرت نکنید. گاهی کودکان مرتباً درباره یک شخصیت می‌نویسند، این کار موجب تمرکز بیش‌تر آن‌ها بر ماجراهای شخصیت داستانشان می‌شود و به آن‌ها کمک می‌کند تا روند ماجرای را در ذهن خود دنبال کنند.

می‌کنند. هر چند آن‌ها علائم نقطه‌گذاری در متن را می‌شناسند، اما معمولاً خودشان در نوشته‌هایشان کم‌تر از آن استفاده می‌کنند. آن‌ها شاید سعی کنند از علائمی مثل: نقطه، ویرگول و علامت سؤال استفاده کنند، اما اغلب آن‌ها را در جاهای اشتباه جمله قرار می‌دهند. علاوه بر آن، گروهی از آنان هنوز به درستی نمی‌دانند که جملاتشان کجا تمام یا شروع می‌شود.

۵- کلاس اولی‌ها معمولاً داستان را با زبان خودشان می‌نویسند. آن‌ها شاید از عباراتی مثل: «یکی بود، یکی نبود» یا «در گذشته‌های دور» استفاده کنند، اما متن داستان‌هایشان را آن‌طور که تعریف می‌کنند، می‌نویسند. آن‌ها اغلب از شخصیت‌های محبوب داستان‌هایی که خوانده‌اند، برای داستان‌هایشان استفاده می‌کنند و درباره آن قصه‌ای می‌سازند.

تشویق به نوشتن

۱- سعی کنید رویه و شیوه‌ای برای نگارش روزانه کودک ابداع کنید. برای مثال، از کودک بخواهید درباره ماجراهای گوناگون تعطیلات، روز تولد، مسافرت‌های کوتاه، گردش‌های هفتگی خود و... بنویسد. داستان‌های او می‌تواند برگرفته از ماجراهای واقعی یا ذهنی (خیالی) وی باشد. فعالیت دیگری که کودکان نوآموز می‌توانند انجام دهند، نوشتن کارت‌های تبریک عید، تولد، تشکر و... است. زمانی که بچه‌ها نوشتن را به صورت عادی روزانه در می‌آورند، شما نیز به آن‌ها کمک کنید تا اشتباهاتشان را تصحیح کنید و بهتر بنویسند.

۲- کودکان را تشویق کنید تا داستان بنویسند و تمرکزتان بیش‌تر بر نوشتن مطلب باشد تا دیکته صحیح کلمات، نقطه‌گذاری و پرداختن به جزئیات. تأکید والدین و آموزگاران بیش‌تر باید بر این موضوع باشد که کودکان چگونه می‌توانند با استفاده از هنر نوشتن، احساسات، افکار و ایده‌هایشان را بر روی کاغذ بیاورند. همواره به آن‌ها تأکید کنید که حتی اگر دیکته درست واژه‌ای را نمی‌دانند، آن را در نوشته‌شان به کار برند. منظور آن است که به دلیل ندانستن دیکته لغت، افکار خود را محدود به واژگانی که بلدند، نکنند، بلکه اجازه دهند فکرشان بسط و گسترش پیدا کند. زیرا به تدریج که آن‌ها به نوشتن عادت کنند، می‌توان با تهیه فرهنگ لغت ویژه

منابع:

- DEBRUIN - PARECKI, ANDREA & ALLINGTON, RICHARD L. & SNYDER, JESSICA, LISTENING MILESTONES, LISTEN TO THEM READ, 2004.
- DEBRUIN - PARECKI, ANDREA & ALLINGTON, RICHARD L. & SNYDER, JESSICA, TALKING MILESTONES, TALK TOGETHER, 2004.
- DEBRUIN - PARECKI, ANDREA & ALLINGTON, RICHARD L. & SNYDER, JESSICA, READING MILESTONES, READ ALOUD TOURSELF, 2004.
- DEBRUIN - PARECKI, ANDREA & ALLINGTON, RICHARD L. & SNYDER, JESSICA, WRITING MILESTONES, ENCOURAGE WRITING, 2004.
- ARMBRUSTER, BONNIE B. & LEHR, FRAN & OSBORN, JEAN, A CHILD BECOMES A READER, 2004.

پی‌نوشت:

۱- منظور از تفکر انتزاعی، استعداد به کاربردن نشانه‌ها و رموزها در تفکر و بیان است.